

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 9So/128/2012                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 4012200369                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 26.02.2014                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Viera Nevedelová         |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2014:4012200369.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: T. A., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul.29.augusta č.8, Bratislava, o predčasný starobný dôchodok, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. júna 2012, č.k. 19Sd/144/2012, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 22.júna 2012, č.k. 19Sd/144/2012, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250j ods.2 písm. a) O.s.p. zrušil rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X z 09.05.2012 a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutím z 9. mája 2012 odporkyňa podľa § 67 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č.43/2004 Z.z. (ďalej len „zákon“) a podľa článku 46 ods.2 Nariadenia Rady (EHS) č.1408/71, o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva (ďalej len „nariadenie č.1408/71“) zamietla žiadosť navrhovateľa o predčasný starobný dôchodok k 27.decembru 2007 z dôvodu, že suma predčasného starobného dôchodku nie je vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima pre jednu fyzickú osobu. Keďže zamestnávateľ navrhovateľa, Pozemné stavby, a.s. Pardubice, mal ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, teda k 31.12.1992 sídlo na území Českej republiky, podľa čl.7 Ústavy Slovenskej republiky, čl.7 ods.2 písm. c) a prílohy III. nariadenia, a podľa čl.20 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zmluva o sociálnom zabezpečení), doby zabezpečenia, ktoré navrhovateľ získal pred dňom rozdelenia sú považované za doby zamestnania v Českej republike. Keďže na území Slovenskej republiky navrhovateľ nezískal aspoň 10 rokov dôchodkového poistenia (získal len 5 rokov a 90 dní), na účely posúdenia nároku na dôchodok bola podľa čl.45 ods.1 a čl.46 ods.2 nariadenia č.1408/71 započítaná celá doba poistenia, vrátane dôb poistenia v Českej republike (31 rokov a 18 dní) a v Maďarsku (216 dní) v celkovom rozsahu 36,8877 roka. Priemerný osobný mzdový bod bol určený podľa čl.47 ods.1 písm. g) nariadenia č.1408/71 len z vymeriavacích základov dosiahnutých navrhovateľom počas

poistenia dosiahnutého podľa predpisov Slovenskej republiky, teda z obdobia rokov 1995 až 2006. Teoretická suma predčasného starobného dôchodku (3 408 Sk) bola určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu 0,5442, obdobia dôchodkového poistenia 36,8877 roka a aktuálnej dôchodkovej hodnoty k 27. decembru 2007 (232,51 Sk) spolu 4668 Sk. Tento súčin bol ďalej podľa § 68 ods.1 zákona znížený o 0,5 % za každých začatých 30 dní od vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku do dovŕšenia dôchodkového veku, teda za 1611 dní o 27 %, čo predstavuje sumu 1260,31317 Sk. Suma 3408 Sk sa ďalej upravila podľa § 82 ods.2 zákona v spojení s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č.197/2007 Z.z. o 6,25 %, t.j. o 213 Sk na sumu 3 621 Sk mesačne. Keďže takto zistená suma predčasného starobného dôchodku nie je vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima pre jednu fyzickú osobu podľa § 2 písm. a) zákona č.601/2003 Z.z., t.j. nie je vyššia ako 6156 Sk, navrhovateľovi nárok na predčasný starobný dôchodok k 27.decembru 2007 nevznikol.

Návrhom na preskúmanie sa navrhovateľ domáhal zrušenia rozhodnutia a vrátenia veci odporkyni, namietajúc, že odporkyňa pre výšku predčasného starobného dôchodku nezapočítala všetky doby poistenia a taktiež nezapočítala všetky jeho príjmy, o ktorých musí mať evidenciu.

V odôvodnení rozsudku krajský súd skonštatoval, že odporkyňa podľa čl.45 ods.1 a čl.46 ods.2 nariadenia č.1408/71 zhodnotila všetku dobu dôchodkového poistenia, ktorú navrhovateľ získal ku dňu 27. decembra 2007, pričom táto preukázaná doba poistenia je 36,8877 rokov. Krajský súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1So/127/2010 z 5. apríla 2010, v zmysle ktorého „navrhovateľ, trvalo pracujúci na území Slovenskej republiky, bol v nevýhodnom postavení v porovnaní s inými občanmi Slovenskej republiky a to len preto, že počas existencie ČSFR pracoval na území Slovenskej republiky v organizácii, ktorá mala ku dňu 31. decembru 1992 sídlo v Českej republike; nie zanedbateľná je pritom skutočnosť, že ani zákonodarca svojou právnou úpravou nezaručuje odstránenie tejto nerovnosti osobitne vo vzťahu k predčasnému starobnému dôchodku, ktorý bol v sociálnej sústave Slovenskej republiky zakotvený až po 1.januári 1993 a tento nárok navrhovateľovi podľa právneho poriadku Českej republiky neprináleží.

Priznaný predčasný starobný dôchodok v Slovenskej republike preto nie je doplnený obdobnou dávkou z Českej republiky a teda vypočítaný teoretický predčasný starobný dôchodok je pre navrhovateľa v reálnom čase (ku dňu vzniku nároku v Slovenskej republike) nedosiahnuteľný. Z uvedeného dôvodu by mala odporkyňa zvážiť všetky možnosti takého právneho posúdenia žiadosti navrhovateľa, ktorý vylúči jeho diskrimináciu a zohľadní celú dobu poistenia navrhovateľa počas existencie ČSFR do 31. decembra 1992. Iný výklad ustanovenia § 67 a 68 zákona o predčasnom starobnom dôchodku by bol v rozpore s čl.12, čl.3a a čl.154 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky, pretože neumožňuje rovnaké zabezpečenie v starobe osôb, ktoré nie vlastným zavinením nemajú uznané a evidované v sociálnom systéme Slovenskej republiky všetky doby poistenia získané počas trvania spoločného štátu, aj keď zamestnaní boli v Slovenskej republike len preto, lebo sídlo zamestnávateľskej organizácie bolo prípadne na území v Českej republike.“

Krajský súd dospel k záveru, že odporkyňa sa uvedeným záväzným právnym názorom najvyššieho súdu neriadila, preto rozhodnutie odporkyne zrušil a vrátil odporkyni na ďalšie konanie s tým, že v ďalšom konaní je odporkyňa viazaná citovaným právnym názorom.

Rozsudok krajského súdu napadla odporkyňa včas podaným odvolaním. S vysloveným názorom krajského súdu nesúhlasila, pretože podľa jej názoru je v rozpore s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu. Povinnosť uplatňovať koordinačne nariadenie č.1408/71 vyplýva z čl.4 ods.1 písm. c) tohto nariadenia. V súlade s čl.7 ods.2 písm. c) nariadenia č.1408/71 v spojení s prílohou III. tohto nariadenia sa bez ohľadu na čl.6 naďalej uplatňuje ustanovenie článku 20 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení (318/1994 Z.z.), v zmysle ktorého sa doby poistenia získané pred dňom rozdelenia ČSFR pokladajú za doby poistenia toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ sídlo k 31.12.1992 alebo naposledy pred týmto dňom. Ani navrhovateľ nespochybňuje skutočnosť, že vzhľadom na sídlo zamestnávateľa na území Českej republiky je na

hodnotenie dôb poistenia, ktoré získal pred dňom rozdelenia ČSFR, príslušná Česká správa sociálneho zabezpečenia. Ak by odporkyňa postupovala podľa právneho názoru, vysloveného v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. ISo/127/2010, v prípade následného priznania dôchodku Českou správou sociálneho zabezpečenia by došlo k dvojnásobnému zhodnoteniu týchto dôb, keďže predčasný starobný dôchodok by musel byť vyplácaný aj po priznaní starobného dôchodku Českou správou sociálneho zabezpečenia. Odporkyňa poukázala na judikát najvyššieho súdu uverejnený v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č.39/2000, v zmysle ktorého je danom prípade potrebné aplikovať článok 20 zmluvy bez ohľadu na skutočnosť, či dávka rovnakého druhu existuje v českom systéme dôchodkového zabezpečenia. Vzhľadom na uvedené neexistuje žiadna možnosť právneho posúdenia tak, aby Sociálna poisťovňa zohľadnila navrhovateľovi celú dobu poistenia do 31. decembra 1992. Na účely posúdenia nároku na predčasný starobný dôchodok pritom odporkyňa v súlade s čl.46 ods.2 nariadenia č.1408/71 zohľadnila aj celú dobu poistenia do 31. decembra 1992, teda 36 rokov a 324 dní poistenia. Pokiaľ ide o výpočet teoretickej sumy predčasného starobného dôchodku na účely § 67 ods.1 zákona č.461/2003 Z.z., z článku 47 ods.1 písm. c) nariadenia č.1408/71 vyplýva, že táto výška sa určuje výlučne na základe dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. To znamená, že priemerný osobný mzdový bod možno určiť výlučne na základe zárobkov dosiahnutých počas dôb poistenia, hodnotených podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Podrobný výpočet predčasného starobného dôchodku je uvedený v odôvodnení rozhodnutia.

Z uvedených dôvodov odporkyňa žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a jej rozhodnutie potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie alebo zmenu.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o priznanie predčasného starobného dôchodku od 27.decembra 2007 z dôvodu, že jeho výška nedosahuje 1,2 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku skonštatoval, že odporkyňa podľa čl.45 ods.1 a čl.46 ods.2 nariadenia č.1408/71 zhodnotila všetku dobu dôchodkového poistenia, ktorú navrhovateľ získal ku dňu 27. decembru 2007, pričom táto preukázaná doba poistenia je 36,8877 rokov, súčasne však v rozpore s týmto konštatovaním vyslovil názor, že odporkyňa sa neriadila právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý vyslovil v rozsudku sp. zn. ISo/127/2010 z 5. apríla 2010. Žiadnym spôsobom sa však nevysporiadal s odôvodnením rozhodnutia odporkyne. Pokiaľ poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. ISo/127/2010 z 5. apríla 2010, z jeho odôvodnenia vyplýva, že predchádzajúce rozhodnutie odporkyne bolo zrušené najmä z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti pre jeho nezrozumiteľnosť, keď odporkyňa neobjasnila akým spôsobom aplikovala ustanovenia komunitárneho práva. Odporkyni uložil „zvážiť“ všetky možnosti takého právneho posúdenia žiadosti navrhovateľa, ktorý vylúči jeho diskrimináciu a zohľadní celú dobu poistenia navrhovateľa počas existencie ČSFR do 31. decembra 1992“.

V preskúmanom rozhodnutí odporkyňa podrobne rozpisala a právne vyargumentovala svoj postup pri hodnotení dôb zamestnania tak na území Slovenskej republiky ako aj na území Českej republiky ako aj (ne)možnosť hodnotenia všetkých vymeriavacích základov. Touto argumentáciou, rovnako ako požiadavkou navrhovateľa, aby mu boli započítané všetky príjmy, sa krajský súd vôbec nezaoberal.

Úlohou súdu v konaní podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. je preskúmať rozhodnutie a vysporiadať sa tak s požiadavkami navrhovateľa v opravnom prostriedku (čo krajský súd úplne opomenul) ako aj s právnou argumentáciou odporkyne v preskúmanom rozhodnutí. Sám musí stručne, jasne a výstižne a presvedčivo vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, a ako vec právne posúdil, teda akými úvahami sa riadil pri posudzovaní, či rozhodnutie a postup odporkyne v medziach opravného

prostriedku sú (nie sú) v súlade so zákonom. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé (§ 157 ods.2 v spojení s § 250j a § 250l ods.2 O.s.p.).

Absencia riadneho odôvodnenia rozsudku je okolnosťou, ktorá spôsobuje jeho nezrozumiteľnosť a nepresvedčivosť. Takým postupom súdu sa účastníkom odníma možnosť riadne konať pred súdom. Nedostatok dôvodov rozhodnutia súdu prvého stupňa, najmä jeho právnej argumentácie, nie je možné nahradiť v odvolacom konaní. Odvolací súd preto rozsudok krajského súdu podľa § 221 ods.2 písm. f), h) a ods.2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu preskúmať rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X z 9. mája 2012 z dôvodov a v rozsahu návrhu na jeho preskúmanie v naznačenom smere a vo veci znovu rozhodnúť, pričom svoje rozhodnutie presvedčivo odôvodní z hľadiska použitých právnych predpisov.

V novom rozhodnutí vo veci krajský súd znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho.

Neušlo pozornosti odvolacieho súdu, že navrhovateľ medzičasom požiadal odporkyňu o priznanie starobného dôchodku. Odvolací súd pripomína odporkyni, že občania Slovenskej republiky majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe (Čl.39 Ústavy Slovenskej republiky). Jej úlohou je preto postupovať tak, aby v prípade nespornosti nároku na niektorú dôchodkovú dávku nedošlo k situácii, že žiadateľovi nebude dlhodobo priznaná (čo i len preddavkovo) žiadna dôchodková dávka napriek tomu, že splnenie podmienok pre vznik nároku na dávku nie je sporné.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.